

EDITORIAL

Magpakadig-on ngan pursigido nga makig-away!

Ha panahon han brutal nga panmuypoy, gin aaro ha bug-os nga katawhan nga dugang nga magpakadig-on, tirukon an ngatanan nga kaisog ngan pursigido nga makig-away. Hugot nga pankatinnan an mga ungara para ha tinuod nga pagbabag-o ngan tapuson an paniniyupi ngan kakurian.

Waray-wantas an pangabuso ha gahum han rehimen Duterte. Ginagamit niya an militar ngan pulis ngan an absoluto nga poder ha ilarum han diri deklarado nga balaud militar. Aada ini ha porma han Executive Order 70, Memorandum Order 32 ngan butad nga paghahadi militar ha Mindanao. Wala tuo an panmatay ngan pagtamak ha mga demokratiko nga katungod.

Hini nga Oktubre 31, durungan nga gin-aresto ha Bacolod ngan Escalante ha Negros an 57 nga aktibista ngan lider masa nga trabahador, parag-uma, kababayin-an ngan tawo ha midya. Ini na an pinakagrabe nga kaso ha ginhihimo nga *crackdown* o hiluagan nga pangigipit ha bug-os nga nasud. Haros kadungan hini, lima liwat nga li-

der-masa an gin-aresto ha Kamaynilaan, samtang usa nga lider han anakbalhas an ginpatay ha Laguna. Diri mamenos 266 an pinatay yana, samtang masobra 545 an preiso pulitikal.

Target han hiluagan nga pangigipit an mga demokratiko nga organisasyon tungod ha militante nga pag-uundong hini ha interes han masa. Nakaamba ha bug-os nga nasud an tarhug han pag-aresto ngan panmatay, labi na ha mga lider-masa, mga yawe nga upisyal ngan organisador han mga makamasa.

Waray iba nga tuyo an mga panmatay ngan terorismo han estado kundi an idugsang an kahadlok ha dughan han katawhan. Hingyap ni Duterte an “kamingawan.” Ma-

“Magpakadig-on...” sundan ha paypay 2

39 kaswalti han AFP ngan PNP

DIRI MAMENOS ha 19 an namatay ngan 20 an samaran ha ranggo han Armed Forces of the Philippines (AFP) ngan Philippine National Police (PNP) ha mga opensiba han Bagong Hukbong Bayan (BHB) ha butnga han grabe nga mga operasyon militar hini nga Oktubre. Ginhimo an mga aksyon militar ha Mindoro, Masbate, Samar, Negros ngan Mt. Province.

Ha Occidental Mindoro, ginpabuthan han mga Pula nga mangaraway an duha nga trak han 4th IB ha Sityo Amaling, Barangay Manoot, Rizal hadton Oktubre 28. Sakay hini an 60 nga sundalo. Diri mamenos ha napulo an samaran ha mga berdugo.

Antes hini, usa nga sundalo an namatay ngan duha nga iba pa an nasamaran ha 4th IB han ambuson hira han BHB hadton Oktubre 23. Ginhimo an opensiba

“39 kaswalti...” sundan ha paypay 3

"Magpakadig-on..." tikang ha paypay 1

mingaw ha iya kun waray nagsusukna ha himubo nga sweldo ngan suhol. Waray nakontra ha kontraktwalisasyon. Waray nagre-reklamo ha pan-ngangagaw han tuna, tikabug-at nga plete ngan usura. Waray natipa ha pagtutukod han mapanhibang nga mga dam, mga mina, pan-imprastruktura ngan panturismo proyekto nga ngan paghiluag han mga plantasyon ha kahi-bangan han mga parag-uma ngan katutubo. Waray naguliat ha atubangan han pagsirit han presyo ngan kawaray trabaho. Waray nag-aaringasa kontra ha kurapsyon ngan krimen han pulis ngan militar.

Kamingawan an katuyuanan ni Duterte para ha dagko nga kumprador burgesya, agaron maytuna ngan burukrata-kapitalista. Kamingawan para ha dirudiretso nga paghakin han karikuhan, pagpuga ha dugo ngan balhas han mga trabahador ngan parag-uma, panikas ha baulkarikuhan, pagruba ha naturalisa ngan pagsurender ha mga langyaw han paglulugaring han nasud. Karuyag ni Duterte nga humuyo an ngatanaan ha atubangan han iya larang nga igpabilin an kalugaringon

ha poder. Nadiri hiya nga may alingasngas bisan ha iya nagtitikag-rabe nga kundisyon ha panlawas.

Diri angay umabuyon an katawhan nga maghadi an kahadlok ngan mapahuyo an ngatanaan. Kinahanglan magpursige an ngatanaan ha dalan hanpakig-away. Diri tugutan nga hu;-os nga maghadi an kahadlok, terorismo ngan tiraniya. Pag-urushon an pinakahiluag nga ranggo han katawhan agud ipakig-away an demokrasya. Himuon an makabarantad nga aringasa han durungan nga pagguli-at han katawhan.

Kinahanglan maningkamot an ngatanaan ha pagdepensa ngan paggamit han ira mga katungod ha pag-oorganisa ngan pamamahayag. Kinahanglan nira papagbatunon hi Duterte ngan an iya mga armado nga tawuhan ha pangangabuso ha balaud ngan pagtamak ha kalibrehan, bisan adton gingagarantiyahan han konstitusyon han 1987 han reaksyunaryo nga gubyrerno.

Ha presente, mayda pa lugar para ha ligal nga pakig-away bisan hinay-hinay ini nga ginpapahaligot han pasismo han estado.

Kinahanglan ipursige han ngatanaan nga mga demokratiko nga organisasyon nga makamasa an ira ligal nga istatus. Kinahanglan seryoso nga ipasulong an pakig-away han iba-iba nga sektor para ha ira kaupayan: umento ha sweldo, ngan pagbasura ha liberalisasyon ha importasyon han bugas, tinuod nga reporma ha tuna, subsidyo ha edukasyon, panmpubliko nga kalibsugan ngan iba pa nga pankatilingban nga serbisyo, ayuda ha mga biktima ngan iba pa.

Samtang nagpoupursige ha ligal nga pakig-away, kinahanglan magpakaupay an mga lider-masa, mga upisyal ngan organisador ha mga sekreto nga pamaagi agud pakya-son an kaaway ha kampanya hini han mga panmatay ngan pagpriso. Mahibaro ha magsekreto ha matagadlaw nga paggios agud magpabilin nga buta ngan bungol an kaaway. Magin mahimuon ha mga pamaagi han pagsumpay, pagpukaw, pag-organisa ngan pagpagios han katawhan. An hiluag nga masa an magse-serbe nga madakmol nira nga kagugub-an han proteksyon ngan suporta.

Ungod nga makuri ngan puno hin sakripisyo an kamutangan han mga lider masa ngan aktibista nga ginpopoy han tiraniko nga rehimen. Kinahangla pumurot hira hin inspirasyon ngan kaisog ha masa ngan ha ira gin-uungara nga kata-dungan ngan ginhihingyap nga katalwasan. Ha luyo nga bahin, kinahanglan magin susbaranan hira han kaisog ngan pagpupursige.

An kampanya han todo nga panmuypoy han rehimen US-Duterte seguridad nga mapapakyas. Samtang dugang ini nga ginpapapintas, mas nagtitikadamo an napupukaw ngan karuyag umapi ha mga organisasyon nga makamasa ngan pumartisipar ha mga demokratiko nga pakig-away. Gin-uungbawan an kahadlok han desisyon nga atuhan ngan tapuson an brutal, traydor, kurap ngan kriminal nga rehimen.

Permi nakaandam nga karawton an ngatanaan nga ginlalanat han pasista nga rehimen ha sakob han mga sona ngan base nga gerilya kaupod han masa nga pa-

"Magpakadig-on..." sundan ha paypay 3

 <p>Bolyum L Ihap 21 Nobyembre 7, 2019</p> <p>Igin-gagawas an <i>Ang Bayan</i> ha yinaknan nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray ngan Ingles.</p> <p>Nakarawat an <i>Ang Bayan</i> han mga kontribusyon ha porma han mga artikulo ngan balita. Gin-aaghat liwat an mga mambarasa nga magpaabot han mga suson ngan rekomendasyon ha ikauuswag han aton mantalaan.</p> <p> instagram.com/prwcnewsroom</p> <p> @prwc_info</p> <p> cppinformationbureau@gmail.com</p>	<h2 style="text-align: center;">Gin-uunod</h2> <p>Editorial: Magpakadig-on ngan pursigido nga makig-away! 1</p> <p>39 kaswalti ha AFP ngan PNP 1</p> <p>Baryo ha Samar, ginbombahan han militar 3</p> <p>An pakigbisog han Barangay Ekserya 4</p> <p>Pan-gigipit ha Kamaynilaan 5</p> <p>Tanom-ebidensya kontra ha mga aktibista 5</p> <p>Kurapsyon ha BOC 5</p> <p>Lider-parupangisda, ginpatay 5</p> <p>Buhi nga demokrasya ha mga tribu 6</p> <p>Natikahiluag nga lat-ang ha panginabuhin 7</p> <p>Diri-makatawo nga pagtrato ha mga priso 7</p> <p>Protesta han mga parag-uma 7</p> <p>Pasismo ha mga ginlinog nga erya 8</p> <p>Mga mamamahayag, delikado ha Pilipinas 8</p> <p>Anti-imperyalista nga kumperensya ha Cuba 8</p> <p>Mga protesta ha bug-os nga kalibutan 9</p>
<p style="text-align: center;">An <i>Ang Bayan</i> igin-gagawas duha kabeses kada bulan han Komite Sentral han Partido Komunista ng Pilipinas</p>	

"39 kaswalti...", *tikang ha paypay 1*

ha Sityo Mantay, Barangay Monteclaro, San Jose ha pareho nga prubinsya.

Tikang pa han Abril naglalansar han nakapokus nga operasyon militar an AFP ngan PNP ha mga bungto han Rizal, San Jose ngan Magsaysay, Occidental Mindoro ngan ha Bongabong, Roxas, Mansalay ngan Bulalacao, Oriental Mindoro. Padayon liwat an pagsabrag hini hin kahadlok ha mga residente han Sablayan ngan Calintaan ha Occidental Mindoro, ngan Victoria ngan Socorro ha Oriental Mindoro. Prinsipal nga apektado hini nga mga operasyon an panginabuhin han mga katutubo nga Mangyan ngan parag-uma ha lugar.

Ha Masbate, gin-ambus han BHB an mga elemento han 2nd IB nga nag-ooperasyon ha katakipan han mga barangay han Mabitan ngan Taguilid ha Claveria hadton Nobyembre 1, alas-11 han aga. Lima an namatay ngan usa an samaran ha ranggo han AFP. Kasunod hini, ginharas han usa pa nga yunit han BHB-Masbate an kampo han 2nd IB ha Barangay Togoron, Montreal, dapit alas-3 han kulop. Hadton Oktubre 31, usa nga trak sakay an mga tropa han 2nd IB an gin-ambus han mga Pula nga mangaraway ha kahilab-an han Barangay Panisijan, Uso.

Ha Northern Samar, madinaugon naman nga gin-atubang han BHB an grabe nga operasyon han 20th IB ngan 81st Division Reconnaissance Company ha Las Navas tikang syahan nga semana ha Oktubre. Ha mga iginlansar nga aksyon militar han BHB tikang Oktubre 6-16, nakapagrehistro hin 11 nga namatay ngan tulo an samaran ha ranggo han AFP.

"Magpakadig-on...", *tikang ha paypay 2*

rag-uma ngan ha ilarum han demokratiko nga gubyrno han katawhan. Nakaandam an ngatanan nga yunit han Bagong Hukbong Bayan (BHB) nga ihatag ha ira an kinahanglan nira nga proteksyon.

Tungod ha panmuyopoy han pasista nga estado, padayon nga nagtitikadamo an karuyag umapi ha

Ginpasidunggan han BHB-Northern Samar hi Roger Pajenado Cocoya (Ka Uno) nga namartir ha aragway hadton Oktubre 12. Ginkilala han BHB hi Ka Uno komo waray kapagal nga organisador han iya igkasi batan-on ngan parag-uma. Aktibo hiya nga kaapin han yunit milisya antes nagpultaym ha hukbo han katawhan.

Ha panahon han operasyon militar han AFP, nahireport an pagtalapas ha tawhanon nga katungod ha Barangay Epaw, pag-ebakwet han mga residente han Barangay Sagod, kamadarahug ngan panginlabot ha murayaw nga panginabuhin han mga parag-uma ha lugar.

Ha Negros Occidental, usa nga elemento an patay ngan tulo an nasamaran ha gintig-ob nga pwersa han 62nd IB ngan PNP kahuman hira hadson han mga Pula nga mangaraway hadton Oktubre 9 ha Sityo Basak, Barangay Tan-awan, Kabangkalan City. Antes hini, ginpabuthan han mga Pula nga mangaraway an mga sundalo han 62nd IB ha Barangay Buenavista, Himamaylan City hadton Oktubre 6. Ginatake liwat an mga tropa han 94th IB ha Sityo Cabangahan, Barangay Bantolinao, Manjuyod, Negros Oriental hadton Oktubre 3.

Ha Mt. Province, maupay nga nakapagdependa an mga kaapi han BHB kontra ha nag-ooperasyon nga tropa han 5th ID hadton Oktubre 24 ha Suquib, Besao. Usa an patay samtang usa naman an samaran ha Division Reconnaissance Company han 5th ID. Kahuman an agway, waray wantas nga nagpabuto an mga sundalo ha mga umhanan han mga residente. Ginkanyon gihapon nira hin mortar an lugar. AB

BHB ngan pumartisipar ha armado nga pakig-away. Kinahanglan magpursige an BHB ha pagpapapintas han gerra han katawhan. An madinaugon nga mga taktikal nga opensiba naghahatag hin kumpyansa ha katawhan tungod kay maaram hira nga may-ada hira tinuod nga hukbo nga masasarigan. AB

Baryo ha Samar ginbombahan han militar

NAGHULOG HAN TULO nga bomba nga tig-227 kilo an mga eroplano nga FA-50 han Philippine Air Force ha Barangay Caputoan, Las Navas, Northern Samar hadton Oktubre 26, alas-6 han aga. Ginhulog an mga bomba usa ka kilometro la an kahirayuan tikang ha sentro han barangay. Ginwakay hini an mga umhanan han diri mamenos ha 13 ka pamilya, sugadman an ira mga balay, mga gin-ani nga mga humay ngan iba pa nga propyedad. Iginmando ham Joint Task Force Storm an operasyon Armed Forces of the Philippines Central Command ngan 8th ID.

Kahuman an pamomba, umabot an mga helekopter ngan waray wantas nga ginpabuthan an lugar. Iginhinambog pa han 8th ID an ginkuha nira nga retrato han lugar nga ginbombahan kun diin makikita an kalubian ngan balay han sibilyan. Pinamumunan ni MGen. Pio Diñoso an berdugo nga 8th ID.

Tungod hini, napiritan nga mag-ebakwet an masobra 24 nga pamilya ngan nagpasagop ha Barangay L. Empon ngan Barangay Paco. An pira pa in nag-ebakwet tikadto ha sentro nga bungto. Sigon ha mga residente. Masobra 140 nga sundalo an nagpalibot ha ira baryo ngan naglalansar hin grabe nga operasyon militar. Kaparte ini han kabug-osan nga 500-katawo nga pwersa han 20th IB ngan 81st Recon Coy nga nagsusuyod ha lugar. Gindidid-an gihapon an mga parag-uma nga kumadto ha ira mga umhanan nga gin-hibang han mga operasyon. Maabot na ha usa ka bulan an operasyon han 8th ID nga gintantia nga nagwaldas na hin P6 milyon nga pondo han nasud. AB

An waray hunong nga pakigbisog han Barangay Ekserya

Maiha na nga iginpapakigbisog han mga residente ha Ekserya, usa nga barangay ha Negros, an ira katungod para ha tuna ha butnga han grabe nga mga kampanya nga panmuyopoy ha isla. Padayon nira nga gindedepensahan an ira mga kadaugan, kabulig an sanga han Partido ha lokalidad ngan han milisya han katawhan.

Usa hi Kasamang Dereba ha mga nakasaksi ha pagtubo han rebolusyonaryo nga kagiusan ha baryo hadton 1983, Igingsaysay niya an pagtikang hini ngan madagmit nga pagkaurusa han mga residente. Sering niya, madagmit nga naintindihan ngan naisapraktika han katawhan dinhi an mga kahulugan ngan prinsipyo han rebolusyon. Maagap liwat nira nga nailansar an ira mga panmasa nga pakig-away kontra ha mga despotiko nga agaron maytuna ha lugar. Ha tinikangan, nakasntro an ira pakig-away ha pagpapahimubo han plete ha tuna. Ha dayuday, naidaug nira an pagkakaada hin kalugaringon nga tuna nga diri na nagpaparte han ani ha agaron maytuna.

Estorya ni Ka Dereba, kadungan an baryo ha mga liko ngan birik nga gin-agian han rebolusyon. Hadton dekada 1980, nahiagum ini han mga problema durot han mga kasaypanan ngan kaluyahan ha ideolohiya, pulitika ngan organisasyon. Ha giutan han 1985 tubtub 1992, nahiagum liwat ini hin mga pag-atras. Hini nga panahon, nahiagum an mga residente ngan mga kasama han grabe nga kakurian. Gingsingabot han mga agaron maytuna an kagupungan ha ranggo han mga kadre ngan himubo nga moral nga mga kaapi han Partido ngan katawhan agud utro maghadi-hadi. Grumabe an militarisasyon ngan panmatay.

Kahaman manawagan an Partido para padig-unon an mga bataan nga prinsipyo ngan pagtutul-id han mga kasaypanan, nagtikang an rekonstruksyon han base panmasa ha Negros. Hadton kabutnga han dekada 1990, nagtikang an mga panmasa nga kampanya kontra ha mina ngan panlulupot han tuna ha Ekserya. Ha pagtikang, 500 nga residente an gumios ha kampanya.

Tikang dinhi, gintukod an sanga han Partido agud ipatuman an mga responsibilidad ha ilarum han kagiusan nga pagtutul-id. Gintukod hini an mga grupo han Partido ngan komite ngan ginpadagmit an rekrutment ha Bagong Hukbong Bayan. Ginluggop han lokal nga sanga han Partido an 300 pamilya.

Ha butnga hini, waray ukoy an pan-ngangatake han reaksyunaryo nga estado. Nahinumuduman pa ni Ka Dereba kun tiunan-o nanhibang an Oplan Bantay Laya han rehimen US-Arroyo ngan an Oplan Bayanihan han US-Aquino. Kadungan han grabe nga mga operasyon militar an mga pan-ngangabuso han sundalo, panmatay, pan-ngangaresto, pangigipit ngan iba pa nga pagtalapas ha tawhanon nga katungod. Waray ini asiha ngan inungbawan ini ngatanan han katawhan han Ekserya.

Hugot nga pinankatinan han organisasyon, kabulig an milisya han katawhan, an pagseguro han seguridad han mga residente han baryo. Naglansar hira hin mga aksyon mili-

tar komo aktibo nga depensa kontra ha kaaway, ngan komo suporta liwat ha mga taktikal nga opensiba han Bagong Hukbong Bayan. Ginpagana han sanga an mga komite han mga hul-os nga asosasyon masa, partikular an komite ha produksyon. Ginpulsan han komunidad an ani han ira mga koliktibo nga umhanan. Regular hira nga nakakapagpadara hin suporta ha mga Pula nga mangaraway.

Ha yana, iginpailarum ni Duterte an Negros ha *de facto* nga balaud militar. Ha atubangan hini, padayon an pagdedepensa han Ekserya ha ira tuna ngan nakabot na nga kadaugan han mga residente hini. Padayon nga nagana hin naglulugaring an lokal nga sanga han Partido. Ha sugad, nakakabulig hira ha pagpapasulong ha kumprehensibo nga buruhaton han BHB ha lugar. AB

Pan-gigipit ha Kamaynilaan

ILIGAL NGA GIN-ARESTO han mga pulis an mag-asawa nga aktibista nga hira Cora Agovida ngan Michael Tan Bartolome ha ira balay ha Paco, Manila hadton Oktubre 31, alas-5 han aga. Nagtikang ha Manila Police District ngan Criminal Investigation an Detection Group an mga nag-aresto.

Nagtanom hin ebedinsya nga mga paburuthon an mga pulis agud salawdan han hinimu-himo nga kaso ngan diri makapagpyansa an mga biktima. Hi Agovida tsirman han Gabriela-Metro Manila samtang hi Bartolome naman an upisyal ha kampanya han Kadamay-Metro Manila.

Kasunod hini, gin-atake han mga pulis an upisina han Bayan-Metro Manila ha Clemente St.,

Barangay 183 ha Tondo, Manila hadton Nobyembre 5, ala-una han kaagahon. Nagtanom gihapon hin ebedinsya an mga pulis ngan ilegal nga gindakop hira Ram Carlo Bautista, direktor ha mga kampanya han Bayan-Manila, hi Alma Moran, membro han sekretaryat han Manila Workers Unity, ngan hi Ina Nacino, koordineytor han Kadamay-Manila.

Tanom - ebedinsya kontra ha 57 nga aktibista

Iligal nga gin-aresto han gintig-ob nga pwersa han pulis ngan mga sundalo han 3rd IB an 57 nga aktibista ha Negros han gab-i han Oktubre 31 ngan Nobyembre 1. Iginkokonsidera ini nga ikatulo nga hugna han madugo ngan iligal nga Oplan Sauron ha isla. Ha larang nga himuon nga lehitimo an operasyon, nagtanom hin mga e nga pusil an mga sundalo ngan pulis ha mga upisina han mga gin-aresto ha Bacolod ngan Escalante.

Nagtanom liwat hin ebidensya nga paburuthon an mga pulis agud diri makapagpyansa an mga gin-aresto. Nagbutang hin masobra 30 nga pistola ngan mga bala ha iba-iba nga parte han mga upisina ngan gin-aakusar ha mga aktibista. Nakuhaan pa hin bidyo han usa nga membro han alternatibo nga midya an mga pulis samtang kunuhay naghahalikwat hin mga pusil ngan bala ha usa nga igintanom nga bag.

An mga iligal nga gin-aresto mga lider ngan membro han Bayan Muna, Gabriela, National Federation of Sugar Workers, ngan Kilusang Mayo Uno (KMU). Kaupod dinhi an 21 nga trabahador han Ceres Bus Line nga nakikipagkonsultahay ha KMU hadto.

Gin-aresto liwat an mga membro han Teatro Obrero ngan Teatro Bungkal. Kadam-an han mga

membro hini mga kabatan-ounan nga nag-papraktis para ha tidaraon nga okasyon ha prubinsya. Usa nga kagawad han alternatibo nga midya nga Paghimutad. Ngatanan han mga gin-aresto gin-akusaran nga mga kaapi han Bagong Hukbong Bayan ngan ginsalwdan han hinimuhimo nga mga kaso.

Sigon ha Karapatan, an hiluagan nga iligal nga pangaresto panigamnan han ginpapintas nga panmuytoy diri la ha isla kundi ha bug-os nga nasud. Katuyuanan kuno hini nga pahuyon an mga progresibo, aktibista ngan mga kritiko han rehimen Duterte. Nakig-usa gihapon an International Coalition for Human Rights in the Philippines ngan Amnesty International ha pagkundena ha hiluagan nga iligal nga pangaresto.

Susunod nga paggios an igin-

lansar han mga nasyunal-demokratiko nga organisasyon ha Negros ngan Metro Manila agud kundena-hon an mga pangaresto. Nagpiket an mga progresibo nga grupo ha atubangan han Camp Crame ha Quezon City hadton Nobyembre 4. Ginkundena gihapon han mga progresibo nga grupo nga nakabase ha Melbourne, Australia ngan ha Los Angeles, California ngan New York ha US an iligal nga pangaresto.

Hadton Nobyembre 6, ginpangunahan han Makabayan ngan iba pa nga aktibista nga grupo an #PadayonNegros: National Solidarity Mission ha Bacolod. Ginbisita nira an mga gin-aresto ngan ginkundena an pangigipit han estado kontra ha mga progresibo ngan mga kritiko hini. Kumadto naman an Karapatan ha Quezon City Hall of Justice agud kwestyunon an pag-isyu ni Judge Cecilyn Burgos-Villavert hin magkapareho nga mandamyento nga ginamit han PNP ha Bacolod ngan Manila.

Nagkaada liwat hin kasumpay nga mga protesta ha Cebu ngan Iloilo. AB

Anomaliya ha BOC, masamwak

MASOBRA P234 BILYON nga buhis an waray maisakob ha kaban han nasud hadton 2016-2017 tungod ha anomaliya ha Bureau of Customs (BoC). Iginbuxas ini ni House Deputy Speakaer Rep. Rodante Marcoleta ha iginplastar niya nga resolusyon hadton Oktubre. Sering niya, nasamwak an pamemeke ha mga listahan han BoC agud dayaon an kwentada han buhis nga ginkikinahanglan baydan han mga *broker* (ahente han mga *importer* nga nagpoproseso ha pagsulod han mga kargamento ha mga duongan).

Dati na nga nasamwak an kurapsyon ha BoC. Samwak dinhi an paggamit han “benchmarking” ngan “sistema nga tara”. An “benchmarking” usa nga iskema nga nagpapadalunot ha pagpapalusot han mga gin-*import* nga kargamento. An “sistema nga tara” naman nagtutudlok ha pagkarawat hin suborn tikang ha mga *importer* o ira mga *broker*.

Ha kada pagsaliwan han reaksyunaryo nga rehimen, kunuhay nagkakamayda hin “paglilimpyo” ha sakob han BoC. An kamatuoran, ginbabalasa la han nalingkod nga grupo an ahensya agud ipwesto an

kalugaringon hini mga tawuhan ngan reikupuhon an bilyon nga pondo tikang ha mga anomaliya hini. AB

Lider-parupangisda ginpatay

PATAY HA PANMUSIL hi Reynaldo Malaborbor, 64 ha atubangan han iya balay ha Katapatan Subdibisyon, Cabuyao City, Laguna hadton Nobyembre 4, alas-9 han gab-i. Hi Malaborbor membro han Pagkakaisa at Ugnayan ng Mag-sasaka sa Laguna (Pumalag) ngan Makabayan Koalisyon ng Mamanayan-Timog Katagalugan.

Dati hiya nga priso-pulitikal nga gin-aresto hadton Oktubre 5, 2010 ngan nakagawas hadton 2015.

Kilala ha Laguna hi Malaborbor komo beterano nga aktibista. Antes patayon, nagin kaparte hiya ha pag-oorganisa han welga ha NutriAsia ha Cabuyao hadton Hulyo. Nagin koordineytor liwat hiya han Makabayan dida han eleksyon han Mayo. AB

Buhi nga demokrasya ha pagresoba han mga tipa-tipa han mga tribu

Ha luyo han pag-iksister han pasista nga tiranya, ginbubuhi han katawhan an demokrasya ha dalan han pakig-away. Matatad-an ini ha mga organisasyon han katawhan, ira mga organo han poder pampulitika ngan gubyrno han katawhan, ha sakob han Partido Komunista ngan han Bagong Hukbong Bayan.

Ha Cordillera, naagos an demokrasya ha sumpayan han mga katutubo ngan Partido Komunista han Pilipinas ngan Bagong Hukbong Bayan. Landaw ini ha mga higayon kun diin nagtutuhay an mga kadre han Partido ngan hukbong bayan ha mga tipatipa nga pana-panahon nga naulpot giutan han mga katutubo ha rehiyon. Hini nga mga higayon, hugot an pagkatin han mga rebolusyonaryo ha linya panmasa nga nagbubutok ha masa nga gintitiyupi ngan gintatalumpigos ngan ginreresolbar an mga kontradiksyon ha ira rang-go ha diri antagonistiko nga pamaagi.

Nagseserbe nga negosyador an mga Pula nga mangaraway agud likyan an pagbuto han mga gerra han tribu ngan masolbar ha mamingaw nga pamaagi an mga diri pag-iintindihay. Gin-papaungbaw hini an panawagan nga “Rebolusyonaryo nga gerra han katawhan, diri gerra han mga tribu.”

Usa nga landaw nga eksperyensya an pag-atubang han yunit han BHB ha kaso han pagpatay han mga katutubo nga Baclingayan ha tulo nga katutubo nga Agawa hadton Mayo. An mga Baclingayan tikang ha mga tribu nga Belwang ha Sadanga, Mountain Province samtang an mga Agawa naman tikang ha Barangay Nabanig, Besao, Abra han pareho nga prubinsya. an insidente ha kagugub-an aada ha katakipan han Besao nga Tubo, Abra.

Han mahibalita an panhitabo, dayon nga gumios an yunit han Hukbo nga nakakalupgop ha lugar agud bumulig ha dagmit nga pagresulba han insidente. Agud likyan an pagbuto han gerra han tribu, gin-aghat han mga kasama an mga panglakayen (lider han tribu) nga tumindog agud dagmit ngan mamurayaw nga masolbar an karukayaknon. Guma-was ha imbistigasyon han BHB nga agaway hin rekurso ngan teritoryo an gamot han insidente. Pareho ginkokonsidera han mga Agawa ngan Baclingayan nga teritoryo an nasering nga kagugub-an.

Gamit an resulta han imbistigasyon han BHB komo basaranan,

mga panglakayen ha usa nga daya- logo nga tutuhayon han BHB. Dinhi, iginplastar an pasiuna nga imbistigasyon han BHB ha insidente ngan kinuha an pamahayag han akusado. Umabuyon an mga Baclingayan nga isurender ngan igpailarum ha *bagta* o mga balaud han *bodong* an sala-an. *Bodong* an tawag ha kasabutan pankamurayawan han mga tribu ha Cordillera.

Usa la ini nga insidente ha damo na nga kaso nga gin-atubang ngan ginsolbar han BHB ha Cordillera. Ha mga kaso nga may testigos, ginkukuha an mga pamahayag hini. Ginbista ini ngatanan han panglakayen han duha nga tribu. Igintatalaan han duha nga tribu an kaangayan nga danyos agud hatagan hin hustisya an mga biktima. Ini nga mga sumpayan, naipapabilin an pagkaurusa han mga tribu ha

nanawagan an Cordillera People's Democratic Front ha mga panglakayen nga likyan an gerra. Nagbiling hin pamaagi an mga kadre ngan mangaraway para mag-atubang an duha nga gapil ngan maresolbar an kontradiksyon ha pinakamadagmit nga panahon. Pira ka adlaw kahun an insidente, umabuyon an

“Demokrasya...,” sundan ha paypay 7

Panunulsol han AFP ha mga tribu

KABALISKARAN HA PRAKTIKA han rebolusyonaryo nga kagiusan, gin-gagamit han AFP ngan reaksyunaryo nga estado an katutubo nga mga pamatasan ngan institusyon sugad han *bodong* agud pagrabihon an diri pagkakarabot han mga tribu ha Cordillera. Ha panahon han mga operasyon militar, kaagsuban nga ginsusung-an han mga sundalo an mga tipa-tipa agud pag-away-awayon an mga tribu. Ginsisingabot han AFP ngan han estado an ira mga diri pagkaurusa agud iduso an mga pakuri ngan kontra-katawhan nga proyekto ha ira tuna nga sulundanon sugad han mga dam, planta nga pan-enerhiya ngan iba pa.

Ha kasaysayan, inabot an panulsol han AFP ha pag-aarmas hini ha mga tribu. Hadton dekada 1980, gin-armasan hini an tribu nga Basao agud bungkagon an pagkaurusa han mga tribu kontra ha Chico Dam Project. Ha ilarum naman han rehimen Duterte, ini an prinsipal nga unod han ginbansagan nga “IP centered approach” han programa nga kontra insurhensya

Nagtitikahalugang nga lat-ang giutan han riko ngan kablal

IGINSUMAT HAN FORBES hadton Oktubre an utro nga paglobo han karikuhan han pinakadagko nga kumprador burgesya ha nasud. Iginplastar hini nga papreho nahitaas an *net worth* (o kantidad han propyedad) han siyam ha napulo nga pinakariko nga bilyunaryo ha nasud. Pinakadako an iginhitaas han karikuhan ni Hans Sy (16% ngadto ha P140 bilyon), anak han nawara nga kapitalista nga hi Henry Sy.

Diri urusahon nga ika-siyam an Pilipinas ha listahan han Credit Suisse hadton Oktubre han mga nasud nga may pinakahiluag nga agwat giutan han kablal ngan riko.

Ha ilarum ni Duterte, lumobo an kantidad han propyedad han napulo nga pinakariko nga kumprador hin (14%), tikang P2.5 trilyon hadton

2016 ngadto ha P2.7 trilyon hadton 2018. Ha luyo nga bahin, iginpapakita han konserbatibo nga datos han reaksyunaryo nga estado nga maabot na ha 28.8 milyon nga Pilipino (tulo ha kada napulo) an nag-aantos ha mas himubo pa ha P70 kada adlaw. AB

Diri makatawo nga pagtrato ha mga preiso, ginkundena

IGINLADAWAN HAN KAPATID komo aada ha “kritikal nga kamutangan” an mga priso ha National Bilibid Prison (NBP) ha Muntinlupa. An Kapatid organisasyon han mga kapamilya ngan tagsuporta han mga preso pulitikal. Namatay an 29 nga preso resulta han “lockdown” o pagseserra han NBP hadton Oktubre 9. Pulmonya ngan iba pa nga sakit an iginkamatay nira.

Igindidiri han “lockdown” an mga pagbisita ngan ginruba an mga kubol nga katurugan han mga preso. Sigon kan Eduardo Sarmiento, konsultant han NDFP nga nakadetiner ha NBP, kahuman an demolisyon han mga kubol, nagsusuru-ot na an mga preiso ha gudti nga espasyo ha *maximum compound*. Mayoriya ha ira in maysakit ngan kalagsan. An pira napipiritan nga kumaturug ha salug o sumirong diin man nga may atop. May-ada diri mamenos ha 27, 821 nga preso ha NBP.

Ha pag-atubang han Kapatid ha midya hadton Oktubre 25, ginsering

han grupo nga gintuyo nga waray tambala han mga upisyal han Bureau of Corrections an mga preso. Ginsukna gihapon nira an iba-iba nga kabaraydan ha NBP, sugad han pagbabayad han kuryente ha kada prisuhan. Iginbabaligya gihapon an irimnon nga tubig ha kantidad nga P150 samtang an usa ka lata han sardinas naabot ha P100.

Nanawagan liwat hi Sarmiento nga pag-urusahon an mga preso-pulitikal ha usa nga bilding ha sakob han *maximum compound*. Mayda masobra 60 nga detinido pulitikal nga nakapriso ha iba-iba nga bilding han NBP. AB

“Demokrasya...,” tikang ha *paypay* 6

ilarum han tradisyunal nga *bagta*.

Ha sakob han masobra upat ka dekada nga paggios, padayon nga ginpaparabong han BHB an praktika ha pag-atubang ha mga kontradiksiyon giutan han mga tribu. Aplikasyon han linya panmasa ngan pakikig-urusa ha mga komunidad an pamaagi han mga kasama. Resulta han prinsipyado nga pagsolbar han mga tipa-tipa, hitaas an respeto ngan pagkilala han mga tribu ha rebolusyonaryo nga kagiusan. Napamatud-an ha hilaba nga praktika nga waray ginkikilingan an mga ka-

sama ha pagsolbar ha mga kontradiksiyon. Patas ngan tukma gihapon an iginusuhestyon nira nga mga resolusyon. Tungod hini, an mga tribu na mismo an naghahangyo ha partisipasyon han Partido ngan BHB ha mga ertestorya.

Kabakyang an mga tribu, nagpupursige an mga kasama ha pagato ha mga panbabaliko han kaaway ha mga katutubo nga pamatasan ngan istruktura. Ha sugad, naiuundong an katungod ha kalugaringon nga pagdedesisyon ngan demokrasya ha Cordillera. AB

Protesta ha Bulan han Parag-uma

GATUS-GATOS NGA MEMBRO HAN mga parag-uma ngan mga tagasuporta nira an nagmartsa tikadto ha Mendiola hadton Oktubre 21 agud handumon an Bulan han Parag-uma. Ginpangunahan han mga parag-uma tikang ha Central Luzon, Ilocos, Mt. Province ngan Southern Tagalog an gios protesta.

Iginpanawagan nira an pagbasura ha balaud ha liberalisasyon han bugas o RA 11203 tungod kay pakyas ini nga pahimub-on an presyo han bugas. Lugod, bumagsak an presyo han humay ngadto ha P7 tungod ha pagbaha han mga gin-*import* nga bugas.

Labot hini, yukot-yukot nga parag-uma liwat an napapalayas durot han padayon nga kumbersyon ngan hiluagan nga pan-ngangagaw han tuna. Pananglitan hini, an New Clark City nga naglulupgop ha 9,450 nga ektarya nga katunaan ha Pampanga ngan Tarlac, ngan an Aurora Pacific Economic Zone and Freeport Authority nga nagsasakop hin 12, 953 nga ektarya.

Gintitipahan liwat han mga parag-uma an militarisasyon ha ira mga komunidad. Ha Southern Tagalog, 15 kabatalyon an igindeploy han AFP ha rehiyon. Apektado gihapon an panginabuhin han mga parag-uma ha Cordillera tungod ha presensya han mga sundalo ha ira mga umhanan.

Ginhatagan hin pagpasidungog ha rali an mga lider-parag-uma nga ginpatay tungod ha pag-uundong han ira katungod para ha tinuod nga reporma ha tuna. Sigon ha Karapatan, may 216 nga parag-uma na an namatay ha ilarum han rehimen Duterte. AB

Pasismo ha mga ginlinog nga erya ha Mindanao

Kahaman an trahedyang durot han mga linog ha Mindanao hadton Oktubre, nanawagan an Partido Komunista han Pilipinas (PKP) ngan mga rehiyunal nga yunit hini ha Southern Mindanao Region (SMR) ngan Far South Mindanao Region (FSMR) nga pakasyon an militarisasyon han rehimen US-Duterte. Ginbay-og an isla han diri mamenos ha lima nga magkasurunod nga linog tikang Oktubre 16-31. Pinakaapektado dinhi an Davao del Sur ngan North Cotabato.

Sigon ha PKP, diri makarukawat an mando ni Sec. Delfin Lorenzana han Department of National Defense nga magtukod hin mga tsekpyont ha mga bungto nga sobra nga nadestroso.

"Igin-iimponer ni Lorenzana an kontra-insurhensya nga tuyo hini ha paghahatag han agap nga bulig", sigon ha PKP. Pakukurian ni Lorenzana an mga karuyag maghatag hin dagmit nga bulig. Magresulta gihapon ini ha hiluagan nga kurapsyon ngan pan-ngangawat han mga suplay nga ayuda. Grabe pa, poyde liwat niya igmando an pag-aresto ha mga grupo nga naghahatag hin

ayuda ha tahub nga diri hira awtorisado. Iginsumat ni Rubi del Mundo han NDF-SMR nga ha mga sobra nga apektado nga lugar, ginpipirit han mga sundalo an mga biktima nga pamatud-an nga hira gud biktima han linog. Iginpapailarum hira ha interogasyon ngan panrekisa, nga nagpupugong ha ira nga umaro hin bulig ngan magbiling hin mauukyan.

Sigon naman kan Ka Gary Angeles han BHB-FSMR, nagreklamamo na an mga biktima ha sobra nga pagpapalangan han AFP ngan pagsusurbeylans hini ha mga bulig ngan serbisyo nga iginpapadara han

Sugadpaman, sigon ha NDF-SMR, ha luyo han militarismo han reaksyonaryo nga rehimen, padayon nga nakakapagpaabot hin bulig ngan rehabilitasyon ha mga biktima an mga sekreto nga organisasyon panmasa labina an yunit han BHB. Nagtatalinguha an mga organisasyon panmasa ngan alyado hini nga magpaabot hin ayuda nga makakaon ngan iba pa nga materyal nga bulig ha mga biktima. Nabulig liwat an mga Pula nga mangaraway ha pagpaupay han mga balay ngan umhanan ngan pagsalbar ha mga tanom han parag-uma ha mga bukiron nga lugar.

Gin-aghat ni Del Mundo an mga organisasyon ngan indibidwal nga ayaton an militarismo han rehimen ha butnga han nahitatabo nga krisis ngan adman an tinuod nga kamutangan han mga biktima ha mga sentro han ebakwasyon. AB

Mga mamarahayag delikado ha Pilipinas

HA TULO NGA MAGKASURUNOD nga tuig, nagpapabilin nga ikalima an Pilipinas ha mga nasud nga may pinakahitaas nga Global Impunity Index (GII) sigon ha sumat hadton Oktubre 29 han Committee to Protect Journalists (CPJ). An GII nagsusukol ha ihap han mga diri nare-resolbar nga kaso han ekstrahudisyal nga panmatay ha mga mamarahayag. Nakapagrehistro an CPJ hin 41 nga kaso ha Pilipinas nga gintatantiya nga pinakadako ha bug-os nga kalibutan.

Kalakip ha listahan an mga nasud nga may gerra sugad han Syria ngan Iraq. Kaupod gihapon an Somalia, South Sudan, Afganistan, Mexico, Pakistan ngan Brazil.

Ha ilarum ha rehimen Duterte, 13 nga mamarahayag na an pinatay sigon ha National Union of Journalists of the Philippines. Makapira ka beses na nga gintatarhug ni Duterte an mga mamarahayag ngan gin-aaghat an panmatay ha ira.

Hini nga Oktubre, tulo nga kaso hin pagpatay ngan pangigipit ha mga mamarahayag an nairekord. Ha Arayat, Pampanga, namatay hi Jupiter Gonzales, manunurat ha Remate, kahuman pusilon han waray

makilal-i nga mga suspek hadton Oktubre 20.

Samtang makapira ka beses nga ginpabuthan an presidente han Sultan Kudarat Kudarat Provincial Task Force on Media Security ngan namumuno han Radyo ni Juan nga hi Benjie Caballero hadton Oktubre 30.

Kaupod naman ha 57 nga iligal nga gin-aresto han mga pulis hadton Oktubre 31 ha Bacolod City hi Anne Kreuger, mamarahayag han Paghimutad.

Ini nga mga kaso in nahitabo pira ka adlaw antes handumon an International Day to End Impunity for Crimes against Journalists hadton Nobyembre 2. AB

Kontra-imperyalista nga kumperensya, iginlansar ha Cuba

IGINLANSAR AN CUBAN Anti-Imperialist Solidarity Conference for Democracy and Against Neoliberalism ha Havana, Cuba hadton Nobyembre 1-3. An kumperensya in gin-organisa han Communist Party of Cuba ngan gin-atenderan han masobra 1,200 nga delegado tikang ha 95 nga nasud.

Nagserbe an kumperensya komo ekspresyon han pakig-away han mga katawhan han bug-os nga kalibutan kontra ha imperyalismo. Landaw ha aktibidad an mga diskusyon hiunong ha nagtitikagabe nga krisis han pankalibutan nga sistema nga kapitalista ngan nagtitikagabe nga imperyalista nga mga opensiba ha ideolohiya, pulitika, ekonomiya ngan kultura. Nagkamay-ada liwat hin mga talakayan hiunong ha neokoloniyalismo, rasismo ngan iba pa nga porma hin pananalumpigos.

Ginbahin an kumperensya ha lima nga grupo nga nagbalayan han kongkreto nga mga pitad agud atuhan an mga neoliberal nga palisiya nga gin-iimponer han US ngan para ulangon an mga gerra nga iginlalansar hini, sugadman an mga pagtalapas hini ha internasyunal nga balaud, tawhanon nga katungod ngan ha mga palisiya ha paglalayag ngan pakignegosyuhay. AB

An pagdagsa han milyun-milyon nga katawhan ha kalsada ha bug-os nga kalibutan

Milyun-milyon nga katawhan an nadagsa ngan padayon nga nadagsa ha mga kakalsadahan ha iba-iba nga parte han kalibutan agud ipanawagan an pagbasura ha pakuri nga mga palisiya ha kada ira nasud. Higante nga mga protesta an iginlansar ha Latin Amerika, Europe, Middle East ngan Africa hini nga naglabay nga mga semana agud atuhan an mga neoliberal nga palisiya nga pan-ekonomiya, paggrabe han diri pagkakapantay-pantay, anomaliya ngan nasyunal nga pananalaumpigos ha butnga han nagtitikagrabe nga krisis han pankalibutan nga sistema nga kapitalista.

Naglarab an mga protesta ha Chile, Ecuador ngan Lebanon. Igin-tadong ini kontra ha mga palisiya nga igin-imponer han IMF-World Bank sugad han dugang nga presyo ngan buhis ngan pagkaltas han badyet para ha mga pankatilingban nga serbisyo. Ha Bolivia, Guinea ngan Iraq, nag-alsa an katawhan kontra ha butad nga anomaliya han naghahadi nga klase nga huralwa nga nabubuhi samtang naghihimakuri an kadam-an ha sobra nga kakurian, kawaray trabaho ngan gutom. Bumuto liwat an welgang bayan ha Spain komo pagkundena ha pagkakapriso han 12 nga lider-aktibista tungod la ha ira partisipasyon ha usa nga reperendum hadton 2017 ngan kasunod nga pagdedeklarara han katalwasan han Catalan.

Pinakadako hini an protesta han masubra 1.3 milyon ha Santiago, kapital han Chile, hadton Oktubre 25. Naglarab an paggios hadton Oktubre 7 komo kampanya kontra ha 4% nga paghitaas han pamasahe ha tren (\$04. o P2). Tungod ha madagmit nga paghiluag han kagiusan protesta, nahiduso hi Pres. Santiago Piera nga magdeklara hin *state of emergency* hadton Oktubre 18 agud tagan hin wada an pag-deploy han mga tropa han Chilean Army ha prinsipal nga mga rehiyon han nasud ngan pagpuypoy ha pag-ato han katawhan. Nagresulta ini ha pagkamatay han diri mamenos ha 20 nga sibilyan, samtang 2,500 an nasamaran ngan 2,840 an gin-aresto. Gatus-gatos liwat an ginsikmit ngan diri pa natatad-an.

Ha atubangan han panmuypoy, nagpadayon an mga protesta ngan nakakab-ot hin dagko nga mga ka-

daugan an katawhan. Ha Lebanon, napatalsik ha pwesto hi Prime Minister Saad Hariri hadton Oktubre 29. Nahiduso gihapon an iba pa nga mga rehimen nga bawion an mga neoliberal nga reporma nga iginpapatuman nira.

Antes an naglarab nga mga protesta hadton Oktubre, nagkaada na hin higante nga mga paggios ha France (Yellow Vest), Iraq, Russia ngan Algeria. Aada ha upat ka bulan na an mga protesta ha Hongkong.

Labot han kadako han mga paggios, komun hini an pasiuna nga paglarab han kangalas han katawhan ha usa o duha nga partikular nga palisiya. Pero waray pag-iiha, natikahiluag an mga panawagan ngan nagtitikadamo an sektor, organisasyon ngan partido nga naglansar han ira mga paggios. Nabubug-os an haluag nga nagkakaurusa nga prente ngan nagigin organisado an ira mga aktibidad. Napapagios hira pinaagi han dirudiretso nga panawagan, pag-eekspikar ngan pag-eengganyar agud manginlabot, makig-urusa nga gumios para ha mga katungod ngan kaupayan. Hiluagan, sik-on ngan waray hunong an pag-aaghat gamit an mga aragian han internet, partikular han *social media*. Kadungan hini, hiluagan an pagpapasamwak han tradisyunal nga mga porma han propaganda, sugad han mga polyeto, pahayag, obra nga arte ngan iba pa ha ranggo han katawhan. Kadam-an ha mga protesta syahan nga iginlansar han mga estudyante. Natikahiluag ini kun ginpartisiparan na han mga trabahador ngan propes-

yunal.

Naatubang ha damo nga ayat ini nga mga kagiusan protesta. Ha kasaysayan, nagigin makuri an pagdirudiretso han sugad hini nga mga kagiusan, labi na kay waray ini gin-kikilala nga usa nga sentro. Samtang naaghat han mga kagiusan an pinakahiluag nga katawhan, nabubutong liwat hini an gudti nga grupo nga anarkista ngan mga nanabotahe. Samtang mayorya an mamingaw nga nakikigbisog, nagigin landaw an magbangis nga porma han pipira. Ginagamit han mga estado an magbangis nga insidente para puntiryahon an mga raliyista ngan bulson hira hin mas grabe nga kabangisan. Sugad liwat, may mga nasud nga ginsasakyan han mga langyaw nga poder an lehitimo nga pakigbisog han katawhan agud manginlabot.

Nakikig-usa an Partido Komunista ng Pilipinas hini nga mga kagiusan protesta. Sigon ha Partido, an pagsikad han mga kagiusan protesta magseserbe nga inspirasyon han katawhan ha bug-os nga kalibutan agud maglansar han ira kalugaringon nga demokratiko nga pakig-away ngan ipasulong an pag-ato para ha pagkab-ot han pankatilingban nga hustisya ngan nasyunal nga katalwasan. Kinanghalan mangingkamot an klase nga proletaryado nga pangunahan an popular nga mga pag-aalsa ngan maghawan han dalan para ha utro nga pagbuklos han pankalibutan nga rebolusyon proletaryo, pagtatapos hini. AB